

Winstmaximalisatie leidt tot gedoe en tot kramp

De laatste kersttoespraak van koningin Beatrix leek een waterscheiding te markeren tussen de voor- en tegenstanders van een grotere rol en betekenis van de digitale informatie-uitwisseling. Het behaagde de vorstin de verkillung en verharding in de maatschappij in causaal verband te brengen met de talrijke tweets, feeds en blogs die om voorrang vechten op de pc-schermen. Gefundenes Fressen voor de columnisten en commentatoren die de scherpte van hun pen in de laatste dagen van het afgelopen jaar niet wilden lenen voor de beoordeling van de kwaliteit van oliebollen.

Het rumoer rond de Koninklijke vermaningen verstomde snel in de dagen die volgden. Hyvers en twitteraars logden weer vrolijk in en ook zij die hun communicatiekanalen niet via een toetsenbord openhouden, staakten de discussie. De overtuiging dat een slim gebruik van de netwerk- en informatiesamenleving spectaculaire mogelijkheden biedt, hield in ieder geval moeiteloos stand bij lifehacker, connector en resourcerer Martijn Aslander (37) uit de stad Groningen. Wie weinig houvast vindt in het rijtje professies dat met de naam Martijn Aslander ver-

lijst met populaire sprekers in Nederland en de agenda van Aslander vormt een indrukwekkende afspiegeling van projecten waarbij hij is betrokken. Welke fascinaties kent deze veelgevraagde man die zich naar eigen zeggen het liefst bezighoudt met spelen, puzzelen en klooiën?

Om maar eens met het auteurschap te beginnen: Martijn Aslander zit in de afrondingsfase van een boek. Easycratie gaat het heten en zowel de titel als de verschijningsvorm zeggen iets over de richting van de missie waarop hij zich gestort heeft. Het boek is gratis te downloaden om de kans dat de boodschap wordt opgepakt zo groot mogelijk te maken. Aslander wil dingen in beweging brengen en daarom experimenteert hij met verschillende manieren van verbinden, netwerken en informatie-uitwisseling.

Het scharnierpunt in zijn redenertrant is een onvoorwaardelijk vertrouwen in de kracht van ideeën. Het bij elkaar brengen van informatie en ideeën ziet hij als zijn doel en een van de manifestaties daarvoor is het podium van Toomler in Amsterdam. Met cabaretier Lebbis en medestander Anja Wassenaar werkt hij daar aan het project Stand-up Inspiration. Samen aan de slag met ideeën, gedachten en visies, bijeengebracht door kritische en enthousiaste denkers. Een rauwe podiumformule met alleen een zaaltje en een microfoon. Een perfect decor voor originele denkers on stage.

‘Mensen helpen liever dan dat ze geholpen worden’

bonden is, kan wellicht beter uit de voeten met wat aanvullingen daarop: auteur, filosoof en ideeënbedenker. En dat zonder één studie, nog nooit een baas gehad en ook nog nooit een uitkering ontvangen. Zijn naam staat zeer hoog genoteerd op de

Er is een tijd geweest dat Aslander werd benaderd voor het houden van lezingen omdat 'hij het zo leuk kon zeggen'. De verzoeken die verraden dat hij vanwege die kwaliteit werd uitgenodigd, legt hij tegenwoordig terzijde. 'Ik ben geen entertainer. Als ik gevraagd word omdat de mensen een originele visie willen horen op kwesties die in onze samenleving onderhuids leven, kom ik graag. Veelal zijn het bijeenkomsten van bedrijven en van de overheid waar ik optreed. Dat doe ik zonder enige vorm van voorbereiding. In mijn beginfase prepareerde ik me eens op een lezing en viel toen flauw als gevolg van de spanning. Ik wil het graag goed doen en blijkbaar moet ik het daarbij niet hebben van een voorbereiding. Daar ben ik dus mee gestopt.'

Een notie waar hij tijdens zijn bijdragen op inspeelt, is het diffuse gevoel dat er op allerlei gebieden iets wringt in onze samenleving. In het onderwijs en de zorg loopt het niet zoals het zou moeten lopen en mensen gaan op zoek naar een begin van verandering. 'Blijkbaar ben ik degene die dat beginnetje van verandering kan bieden. Ik sta stil bij verschijnselen, ik experimenteer ermee en kijk hoe bepaalde zaken uitpakken. Met die intentie ben ik ook bezig met het onderzoeken van de vraag hoe de theatervorm anders ingezet kan worden dan voor vermaak alleen. Theater als draaischijf van inspiratie, dat zou cool zijn.'

Deze onorthodoxe benadering van actuele vraagstukken valt op en werkt onmiskenbaar aanstekelijk. Wie geraakt wordt door zijn visie ontkomt niet aan het loslaten van een aantal aannames dat improductief blijkt te zijn. Ruimte voor flexibiliteit, nieuwsgierigheid, openheid en verrijking met kennis moet daarvoor in de plaats komen. Laat u meevoeren in een mondiale mentaliteitsverandering met niet te overschatten implicaties voor de samenleving, zo luidt het devies.

Cruciaal in het discours staan digitale vaardigheden die de poort naar de adembenemende opportuniteiten van de netwerk- en informatiesamenleving ontsluiten. Nog lang niet iedereen heeft de ultieme effecten en implicaties daarvan scherp in het vizier. Martijn Aslander spant zich in om het lonkend perspectief in beeld te brengen

● 'Het is interessant te volgen hoe dingen gaan lopen als de geldfactor er eenmaal is uitgesloopt.'

met de middelen die hem daarbij ten dienste staan. 'Veel mensen hebben een verkeerde perceptie van de contouren van de informatie- en netwerksamenleving. Een goed zicht op de veranderende spelregels die daarbinnen gelden, ontbreekt veelal. Zet al die veranderingen maar eens op een rijtje en er ontstaat een fascinerend beeld van een nieuwe situ-

'Alles hangt af van met welke bril je naar de werkelijkheid kijkt'

atie die goed nieuws inhoudt voor de samenleving en voor het individu dat aan zelfverwezenlijking kan gaan denken. Voorwaarde is wel dat je bereid bent tot participatie. Lacherig doen over Hyves of Twitter afdoen als een eendagsvlieg is een ontkenning van de kracht van deze samenleving.

Het organiserend vermogen van de samenleving wordt er groter mee en politiek en overheid hebben daar geen antwoord op. Grote concerns als oliemaatschappijen trouwens ook niet. Kijk bijvoorbeeld eens naar de applicatie op I-phone die het mogelijk maakt overal waar je rijdt realtime de benzineprijs binnen te halen. Het besluit om ergens wel of niet te tanken, wordt daarmee een stuk simpeler. Of neem de gratis taxiapplicatie die je in staat stelt elke taxirit in Amsterdam snel te regelen en daar bovendien een evaluatie aan koppelt. Binnen de kortste keren heeft iedere taxichauffeur daarmee een rating die voor de klant veelzeggend is. Slechte chauffeurs zullen hun ritjes een stuk moeilijker binnenhalen als deze applicatie eenmaal gemeengoed is geworden.'

Aslander ziet zichzelf niet als trendwatcher. De kwalificatie 'expert in de netwerk- en informatiesamenleving' is meer passend en vanuit die positie volgt hij belangstellend de ingrijpende ontwikkelingen die hun staat van rijpheid vroeger of later zullen bereiken. Met opvallend gemak rubriceert hij in rap tempo fenomenen zoals de toenemende focus op sociaal kapitaal, de verschuiving van de aandacht voor winst naar waarde én de erosie van het consumptisme.

'Om gelukkig te zijn, heb je niet veel nodig. Mensen helpen liever dan dat ze geholpen worden en het is juist die houding die ons stelselmatig gelukkiger maakt. Twitter maakt duidelijk hoeveel hulpvaardigheid er is, terwijl de mogelijkheden om die hulp met technische middelen op de goede plaats te krijgen groot zijn. Op dat vlak is er enorm veel in beweging en daarmee raakt ook het consumptisme van de jaren '90 op zijn retour. Mijn voorspelling is dat ondernemingen moeite krijgen met het werven van gekwalificeerde medewerkers. Die tendens tekent zich nu al af. Mensen komen in een organisatie binnen en zijn vaak spoedig weer weg. Bezuinigingen op verkeerde punten, veel moeilijkdoenerij en de constatering dat ze moeten werken met verouderde spullen terwijl ze thuis al veel beter geëquipeerd zijn, liggen aan de basis van dit vroege afscheid. Een andere ontwikkeling met veel gevolgen is het instorten van de specifieke markten. Dat is nu al te signaleren bij het wegvallen van tussenpersonen zoals makelaars en

notarissen. De middleman wordt vervangen door iets slimmers op het web. Je kunt hoog of laag springen maar thats it! Het principe van radicale transparantie doet zijn werk: als je niets toevoegt, val je door de mand.'

De spelregels zijn aan het veranderen en de kunst is - ook voor ondernemers - om daar goed mee om te gaan. Martijn Aslander heeft er wel suggesties voor.

aandacht voor de waarde van het sociaal kapitaal meer dan gewenst.

Hoe wrang ook, hij signaleert momenteel een omgekeerde beweging in sectoren als het onderwijs en de zorg. 'In het bedrijfsleven is er traditioneel veel aandacht voor de winstmaximalisatie. Dat leidt tot gedoe en uiteindelijk tot een soort van kramp. Helaas vinden deze concepten uit het bedrijfsleven ook hun weg naar het onderwijs en de zorg.

open. Stuk voor stuk sectoren die baat vinden bij een intelligente omgang met de beschikbare technologie. Maar ook andere ondernemingen zouden meer rekening kunnen houden met de potentie van het netwerk. Hij noemt in dat verband het belang van het ontginnen van de tweede laag van het netwerk.

'Veel bedrijven zijn zich niet bewust van die tweede laag. Ik bedoel daarmee de contacten van jouw contacten. Ter verduidelijking: als 400 mensen deel uitmaken van je netwerk, dan zijn er 80.000 in de tweede laag.'

Het verwaarlozen of negeren van dit soort feitelijkheden is schadelijk en onnodig bij een goed gestructureerde netwerken en informatiesamenleving. En hoe zit het nu met de verkilling

en verharding van de samenleving door het internet? Martijn Aslander gelooft er niets van. 'Die visie houdt alleen stand bij een fragmentarisch wereldbeeld dat helaas in stand wordt gehouden door de media. Alles hangt af van met welke bril je naar de werkelijkheid kijkt.'

'Met sociaal kapitaal krijg je vaak eerder dingen voor elkaar dan met geld'

Hij noemt het voorbeeld van de Utrechtse bakker die op Twitter te kennen geeft op een bepaald tijdstip warme croissants in de aanbieding te hebben. Als extra verkoopstimulus meldt hij er ook nog eens bij dat de eerste vijf gratis zijn. Sommige mensen abonneren zich erop en de bakker is bij elke actie snel door zijn voorraad heen. Zo kan ook een ondernemer uit Haren zakendoen met afnemers in China of Zuid-Amerika. 'Realiseer je goed dat afstand geen issue meer is. Maar schuif wel een aantal aannames terzijde die niet kloppen zoals twitter is niet handig, een website is moeilijk, je komt nergens binnen et cetera.'

De vraag die iedere ondernemer zich zou moeten stellen is: hoe blijf ik van waarde voor de klant? Om het antwoord op die vraag van de juiste context te voorzien, is een kritische bezinning op de ongewenste doelen, bijvoorbeeld winstmaximalisatie, volgens Aslander noodzakelijk. Te vaak plaatst een eenzijdige focus op dit aspect waardevoller zaken buiten het gezichtsveld. Aspecten als creëren, uitvinden en leren van fouten zouden in zijn visie meer gewicht in de schaal moeten leggen. Daarnaast is meer

Meer aandacht voor waarde zal tot heel andere uitgangspunten moeten leiden. Het is interessant te volgen hoe de dingen gaan lopen als de geldfactor er eenmaal is uitgesloopt. Dan wordt duidelijk dat het niet moet gaan om transacties maar om verbanden. Met sociaal kapitaal krijg je vaak eerder dingen voor elkaar dan met geld. Over geld moeten mensen beslissen, er dient verantwoording over afgelegd te worden, allemaal niet zo handig. Sociaal kapitaal is verankerd in je zichtbaarheid, je reputatie en het nadenken daarover leidt tot betere antwoorden op de vraag hoe je van toegevoegde waarde blijft voor je klant.'

De combinatie van flexibiliteit, creativiteit en het op de juiste wijze gebruikmaken van de vrijwel ongelimiteerde mogelijkheden van de netwerk- en informatiesamenleving biedt ondernemers kansen die nu nog te vaak onbenut blijven. Voor de noordelijke regio's ziet Aslander onder meer interessante mogelijkheden voor toerisme, recreatie en voor ambachtswerk die kleinschalig produceren. Moesten zij zich eerder melden met hun spullen op de lokale rommelmarkt, nu ligt er een mondiale afzetmarkt voor hen